

Umhverfis- og samgöngunefnd

Reykjavík, 05.11.2020

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um fjarskipti, 209. mál

Neyðarlínan ohf. nýtti sér í upphafi árs tækifæri til að koma á framfæri við samgönguráðuneytið athugasemdum við drög að umræddu frumvarpi og rataði sumt af því inn í endanlega gerð þess. Nokkur efnisatriði vill Neyðarlínan þó árétta og skerpa á eftir nánari skoðun.

Um hugtakanotkun.

Neyðarlínan telur óheppilegt og sumpart villandi að enska orðið „communication“ sem víða kemur fyrir í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1972, sem liggur frumvarpinu til grundvallar, sýnist jafnan þýtt sem „fjarskipti.“ Það getur oft átt við en oftar væri nær að nota orðið „samskipti“ í þeirri merkingu sem í frumtextanum felst. Þetta á við um orðskýringu (30) í 5. gr. frumvarpsins, þar sem hugtakið „emergency communication“ er þýtt sem „neyðarfjarskipti.“ Hér er vísað til samskipta borgaranna við neyðarsvörun 112, sem að réttu ætti að vísa til sem „neyðarsamskipta.“ Íslenskir viðbragðsaðilar hafa tamið sér að nota orðið „neyðarfjarskipti“ um þau samskipti sem viðbragðsaðilar eiga sín á milli yfir t.d. Tetra fjarskiptakerfið og neyðar- og öryggisfjarskiptakerfi sjófarenda. Tilvitnuð orðskýring er því til þess fallin að valda misskilningi og er þess farið á leit að henni verði breytt þannig að samræmist viðtekinni orð- og hugtakanotkun hér á landi.

Um gildissvið og sérstöðu neyðar- og öryggisfjarskipta.

Neyðarlínan telur það nokkurn ágalla á frumvarpinu að í því er nánast ekki, frekar en í gildandi lögum, vikið að sérstöðu neyðar- og öryggisfjarskipta, ef frá eru talin ákvæði 99. gr. um fjarskipti á hættutímum og í neyðartilvikum. Má þó öllum vera ljóst að ákvæði gildandi laga sem og frumvarpsins geta ekki fortakslaut gilt um þá fjarskiptaþjónustu sem Neyðarlínan veitir viðbragðsaðilum með rekstri Tetra öryggisfjarskiptakefisins og fjarskiptakerfi vaktstöðvar siglinga. Þær efnisreglur sem í frumvarpinu felast miða enda fyrst og fremst að því að stuðla að skilvirkni í almennri fjarskiptaþjónustu og samkeppni milli þeirra sem hana veita.

Engin opinber skilgreining mun til á því, hvað teljist til neyðar- og öryggisfjarskipta. Neyðarlínan hefur stuðst við þá skilgreiningu að það séu *þau fjarskipti, sem óhjákvæmilega og undantekningarlaust þurfi að vera til staðar á neyðartímum af völdum slysa og hamfara sem ógna hagsmunum almennings, til að tryggja örugg samskipti og miðlun upplýsinga milli allra þeirra sem koma að öryggis- og neyðarþjónustu og rekstri grunnstoða samfélagsins, s.s. veitukerfa og samgangna.*

Í nálægum löndum munu gilda sérstök lagaákvæði um neyðar- eða öryggisfjarskipti á landi þar sem slíkri starfsemi er markaður sess í löggjöf og lagagrunnur lagður að kröfulýsingu fyrir uppbyggingu slíkra kerfa. Neyðarlínan telur að eðlilegt geti verið að kveða í löggjöf á um sérhæfð fjarskipti öryggis- og viðbragðsaðila þannig að stjórnvöld fái til þess formlegt umboð að skilgreina lágmarkskröfur sem slíkri þjónustu er ætlað að uppfylla. Lýtur það m.a. að kröfum um öryggi kerfis og viðbúnað til að mæta orkuskorti, sambandsslitum eða öðrum viðlíka aðstæðum sem torveldað geta fjarskipti öryggis- og viðbragðsaðila. Þá þarf að tryggja heimildir til samstarfs almennu

fjarskiptafélaganna og opinberra aðila um samrekstur þeirra hluta fjarskiptakerfisins sem teljast nauðsynlegir hlutar kerfis neyðar- og öryggisfjarskipta. Jafnframt þarf að endurmeta fjárhagslegar forsendur fyrir styrkingu þess hluta fjarskiptakerfisins sem flokkist til innviða öryggisfjarskipta.

Neyðarlínan telur rétt að vekja athygli nefndarinnar á því, að mikilvægt er að halda áfram endurskoðun á lagaumhverfi fjarskiptapjónustu og mjög tímabært að sett verði löggjöf, annað hvort sjálfstæð eða sem sérstakur kafli í fjarskiptalögin, um neyðar- og öryggisfjarskipti. Væri vel við hæfi og til þess fallið að flýta fyrir framgangi málsins, að nefndin lýsti afstöðu sinni til þessa viðfangsefnis í álitinu um frumvarpið.

Um lagnaleiðir og aðgang að landi.

Í 34. gr. er fjallað um heimild til lagningar fjarskiptastrengja og aðgang að landi fyrir fjarskiptamannvirki.

Neyðarlínan telur þörf á að einfalda feril ákvarðana um heimild til lagninga fjarskiptastrengja, einkanlega um óskipulagt land, hvort heldur það er í eigu opinberra- eða einkaaðila. Gildandi reglur eru um margt óljósar og gefa þeim sem hamlar vilja lagningu fjarskiptalagna um land sitt mikil færi á að tefja eða hindra framkvæmdir, sem nauðsynlegar eru í almannabágu. Þá gera reglur um óskipta sameign, þar sem eignarhald á jörð getur verið á hendi margra aðila oft ógerlegt að fá fram samþykki fyrir lagningu jarðstrengja að fjarskiptamannvirkjum, þar sem samþykki allra sameigenda er krafist.

Ákvæði 34. gr. frumvarpsins eru í grundvallaratriðum óbreytt frá gildandi lögum, að frátöldum viðbótum vegna opinbers eignarhalds. Er þar í grunninn miðað við, að samkomulag þurfi við landeiganda um lagningu fjarskiptastrengja um land hans, en náist það ekki, sé unnt að beiðast eignanáms. Sú leið er umsvifamikil og getur valdið miklum tögum á því að nauðsynlegum fjarskiptatengingum verði komið á, auk þess sem ýmsum hefur þótt leiðbeiningu vanta um mögulegan bótagrundvöll þegar fjarskiptastrengur er lagður um óskipulagt land. Neyðarlínan fer jafnan þá leið að leita samninga um lagningu með þeim skilmálum, að þurfi eigandinn að raska jörð á lagnaleiðinni, s.s. vegna byggingarframkvæmda eða annarrar nýtingar lands, þá flytji Neyðarlínan strenginn á sinn kostnað og áhættu. Aldrei er greidd leiga eða annað endurgjald fyrir réttinn til að láta jarðstreng liggja í jörð með þessum skilmálum enda skerðing á nýtingarrétti landeiganda á landi sínu engin við þessa skipan. Bætur kunna hins vegar að hafaverið greiddar fyrir tímabundið rask eða úrbætur sem að því miða að afmá ummerki eftir lagningu strengja. Æskilegt væri að þetta viðmið ætti sér skýrari stoð sem vegvísir fyrir ákvörðun matsnefndar á bótum, því seinni árin hefur þess meira gætt að einstakir landeigendur hafi talið sig hafa stöðu til að knýja fram gjald fyrir það eitt að fjarskiptastrengur fái legið í jörð í ónýttu landi. Krafa um jafnræði í skiptum við landeigendur gerir það að verkum að ekki er unnt að fallast á slíkar kröfur einstakra landeigenda, því kostnaður af lagningu og rekstri fjarskiptatenginga um landið myndi þá aukast svo stórlega, að það eitt myndi hamlar uppbyggingu öruggra og nútímalegra fjarskipta um landið.

Á liðnum árum hefur sú breyting orðið á eignarhaldi jarða að þeim jörðum fækkar þar sem ábúandi er eigandi. Getur þá verið erfitt að ná sambandi við endanlega eigendur, ekki síst þegar um lögaðila eða einstaklinga sem búa erlendis er að tefla. Þótt jarðaskrá sem haldin er skv. 11. gr. jarðalaga 81/2004 sé gagnleg leysir hún ekki úr þeim vanda sem fjarskiptafélögum eru búin þegar leita þarf samþykkis eigenda fyrir lagningu jarðstrengja í þágu fjarskipta eða hafa við þá lögbundið samráð

um lagnaleið Til að leysa úr tálmunum fyrir lagningu jarðstrengja sem af því leiða að ekki næst til endanlegra eigenda, þeir svara ekki eða ekki fæst samþykki allra sameigenda, væri eðlilegt og í þágu almannahagsmuna að kveða á um það í lögunum að fjarskiptafélagi sé heimilt að hefja framkvæmd við lagningu eftir að lagnaleið hefur verið kynnt eigendum með tilkynningu á skráðan eiganda enda hafi hann eða meirihluti eigenda séu þeir fleiri ekki komið fram með athugasemdir eða mótmæli innan hæfilegs tíma. Jafnframt væri æskilegt að kveða svo á að tilkynning teldist nægjanlega birt eigendum með auglýsingu í Lögbirtingarblaði um uppbyggingu fjarskiptamannvirkja, s.s. lagningu strengs um land í einkaeign, í því tilviki að ekki náist til skráðra eigenda eða dvalarstaður þeirra sé ókunnur.

Loks telur Neyðarlínan að mjög æskilegt væri að lögin kvæðu á um skilvirkt úrræði til að ráða fram úr ágreiningi sem upp kann að koma með landeiganda og framkvæmdaaðila um það, hvar minnst röskun verði af lagningu strengs. Þó ekki sé um það deilt að skv. lögunum ber að leggja streng þannig að hann valdi sem minnstri röskun á hagsmunum eigenda þá geta og hafa komið upp mismunandi sjónarmið um það hvar röskun á landi verði minnst til frambúðar, sem örðugt er að leysa. Við þær aðstæður er æskilegt að vísa megi ágreiningi þar um til úrskurðar í stjórnkerfinu. Ætla verður að sérþekking á þessum málum liggi hjá Póst- og fjarskiptastofnun

Með vísan til framanritaðs beinir Neyðarlínan því til nefndarinnar að gaumgæfa hvort ekki væri rétt að breyta fyrstu þremur málsgreinum 34. gr. frumvarpsins eins og hér er lagt til. Tillögur um viðbætur eru einkenndar með bláu lettri.

Aðgangur að landi og mannvirkjum.

Ef fyrirtæki sem rekur fjarskiptanet eða -þjónustu er nauðsynlegt að leggja leiðslur fjarskiptavirkja um land annars aðila, yfir það eða í jörðu, yfir hús eða önnur mannvirki á landinu, á þeim, gegnum þau eða undir þau, þá er eiganda viðkomandi fasteignar skylt að heimila slíkt, enda komi fullar bætur fyrir sannanlegt tjón; tímabundið rask og skerðingu á mögulegri nýtingu fasteignar, sé það raunin. Hafa skal samráð við eigendur eða umráðamenn slíkra fasteigna og mannvirkja um hvar leiðslur eru lagðar og skal þess gætt að sem minnst sé raskað hagsmunum eigandans. Ágreiningi um lagnaleið má vísa til Póst- og fjarskiptastofnunar, sem að fengum sjónarmiðum málsaðila skal úrskurða um það hvar lögn skal liggja. Skjóta má úrskurði til ráðherra innan 30 daga frá uppkvaðningu. Starfsmenn við fjarskiptavirki skulu gæta þess að valda eigendum og íbúum ekki meiri óþægindum en brýnustu nauðsyn ber til.

Við undirbúning að lagningu fjarskiptalagna skv. framansögðu skal framkvæmdaaðili vinna teikningu að lagnaleiðinni og kynna hana hlutaðeigandi landeigendum. Sé land í sameign fleiri aðila skal litið svo á að samþykki landeigenda fyrir framkvæmd við fjarskiptamannvirki liggja fyrir, hafi ekki komið fram andmæli frá meirihluta þeirra inna 60 daga frá því þeim er kynnt áformuð framkvæmd. Nú finnast ekki upplýsingar um dvalarstað allra eigenda og skal framkvæmdaaðila þá heimilt að auglýsa áformaða framkvæmd í Lögbirtingarblaði og telst það þá nægjanleg birting gagnvart þeim sem hagsmuni kunna að eiga og ekki finnast upplýsingar um í fasteigna- eða jarðaskrá.

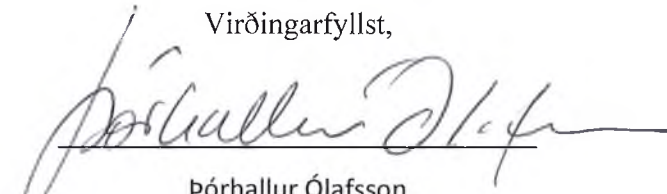
Ef tjón verður á landi aðila, mannvirkjum eða öðrum eignum við lagningu fjarskiptavirkja eða viðhald þeirra, og ekki verður úr bætt, eða lagning fjarskiptavirkja leiðir til takmörkunar á

afnotamöguleikum viðkomandi eignar, þá skal eigandi fjarskiptavirkis bæta tjónið. Náist ekki samkomulag um bótafjárhæð skal um ákvörðun bóta fara að lögum um framkvæmd eignarnáms. Leiði framkvæmd til varanlegra skerðingar á nýtingarrétti landeiganda skulu bætur miðast við gangverð hliðstæðs lands enda öðlast eignarnámshafi þá rétt til umferðar um lagnaleiðina og til frekari nýtingar hennar, gerist þess þörf.

Þær breytingar sem hér er gerð tillaga um eru að mati Neyðarlínunnar til þess fallnar að skýra reglur um aðgang að landi vegna uppbyggingar fjarskiptamannvirkja, draga úr töfum á framkvæmdum og greiða fyrir skilvirkri uppbyggingu fjarskiptainniða, sem standast kröfur um tæknilega eiginleika og öryggi, um allt land.

Virðingarfyllst,

Þórhallur Ólafsson

framkvæmdastjóri Neyðarlínunnar ohf.